

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України «Про внесення змін і доповнень до статті 1 Закону України «Про основи національного спротиву» щодо вдосконалення засад організації та ведення руху опору»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Проєкт Закону України “Про внесення змін і доповнень до статі 1 Закону України “Про основи національного спротиву” щодо вдосконалення засад організації та ведення руху опору” (далі – проєкт Закону) розроблено у зв’язку з необхідністю суттєвого розширення кола осіб, які на добровільній основі мають право брати участь у формуванні добровольчих формувань територіальних громад (далі – ДФТГ), призначених для участі у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони.

2. Мета та завдання прийняття законопроекту

Запропоновані зміни і доповнення спрямовані на уточнення окремих норм законодавства України у сфері оборони в частині суттєвого розширення кола осіб, які на добровільній основі мають право брати участь у формуванні ДФТГ, призначених для участі у підготовці та виконанні завдань територіальної оборони.

Згідно з вимогами чинного законодавства України, з самого початку повномасштабної війни РФ проти України, формування ДФТГ здійснювалося на добровільній основі лише з громадян України, які проживають у межах території відповідної територіальної громади.

В чинній редакції Закону “Про основи національного спротиву” відсутні положення щодо участі у формуванні ДФТГ осіб, які не проживають у межах території відповідної територіальної громади або зареєстровані, як внутрішньо переміщені особи (далі - ВПО), а також іноземців чи осіб без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах впродовж останніх років і виявили бажання взяти участь у виконанні завдань територіальної оборони.

Як свідчить існуюча практика, під час комплектування ДФТГ мали місце випадки, коли особа, яка проживає у межах території територіальної громади, на території якої не було сформовано жодного ДФТГ, мала бажання долучитися до ДФТГ, утвореного на території іншої територіальної громади, але у зв’язку з відсутністю в чинному законодавстві України відповідних положень отримувала відмову.

Згідно з офіційними даними в Україні, станом на лютий 2026 року, зареєстровано близько 4,6 млн. ВПО (згідно статистичних даних 60 % ВПО складають жінки, 20 % - діти і 20% - чоловіки), що також може бути додатковим резервом для поповнення ДФТГ.

Пункт 1 частини першої статті 1 чинного Закону «Про основи національного спротиву» містить положення, згідно яких до Сил територіальної оборони можуть вступити також іноземці та особи без громадянства, що живуть на території України останні 5 років. Однак, подібні положення відсутні у пункті 2 частини першої цієї ж статті, згідно якого формування ДФТГ відбувається на добровільній основі лише з громадян України, які проживають у межах території відповідної територіальної громади.

В умовах дефіциту живої сили в Силах оборони України, нестачу особового складу має бути компенсовано, як за рахунок тотальної технологічної переваги, так і за рахунок використання усіх можливих людських резервів, як громадян України, так і іноземців чи осіб без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах і виявили бажання взяти участь у виконанні завдань територіальної оборони.

В змінах і доповненнях до пункту 2 частини першої статті 1 Закону пропонується обмежити термін перебування в Україні на законних підставах іноземців чи осіб без громадянства, які виявили бажання взяти участь у виконанні завдань територіальної оборони, не більше 2 років, що в умовах війни є достатнім терміном для гарантування безпеки та свідченням надійної інтеграції іноземця в українське суспільство, підтверджує його лояльність до української держави, а також дозволяє провести необхідні перевірки з метою виключення загрози диверсій, шпигунства чи участі в незаконних збройних формуваннях.

Метою проєкту Закону є закріплення на законодавчому рівні питання забезпечення ДФТГ необхідними людськими ресурсами, що дасть можливість позбавитись наявних протиріч в чинному законодавстві України та значно підвищити готовність добровольчих формувань до національного спротиву.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроєкту

Реалізація норм, передбачених проєктом Закону, створить належні умови для забезпечення ДФТГ людськими ресурсами, як за рахунок громадян України, так і за рахунок іноземців чи осіб без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах і виявили бажання взяти участь у виконанні завдань територіальної оборони

4. Стан нормативно-правової бази у зазначеній сфері правового регулювання

Регулювання правовідносин у зазначеній сфері здійснюється Конституцією України, Законами України “Про Збройні Сили України”, “Про основи національного спротиву” та іншими законодавчими актами України.

Внесення запропонованих змін до Закону України “Про основи національного спротиву” не потребує внесення змін до інших законів України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту на момент його внесення не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Прийняття проекту Закону України “ Про внесення змін і доповнень до статі 1 Закону України “Про основи національного спротиву” щодо вдосконалення засад організації та ведення руху опору ” сприятиме підвищенню спроможності руху опору в загальній системі національного спротиву.

Народний депутат України

Кожем'якін А.А.

